

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ఏకోననవతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకోననవతితమః సర్గః ॥

విభీషణస్య రక్షఃసు ప్రహారస్తేన వానరయాధపానాం ప్రోత్సాహానం
లక్ష్మణేనేంద్రజితః సారథేర్వధో వానరైస్తదీయానామశ్వానాం వినిపాతనం

యుధ్యమానౌ తతో దృష్ట్వా ప్రసక్తౌ నరరాక్షసౌ |
ప్రభిన్నావివ మాతంగౌ పరస్పరజయైషిణౌ || 6.89.1 ||

తయోర్యుద్ధం ద్రష్టుకామౌ వరచాపధరో బలీ |
శూరః స రావణభ్రాతా తస్థౌ సంగ్రామమూర్ధని || 6.89.2 ||

తతో విస్ఫారయామాస మహద్ ధనురవస్థితః |
ఉత్సర్జ చ తీక్షాగ్రాన్ రాక్షసేషు మహాశరాన్ || 6.89.3 ||

తే శరాః శిఖిసంస్పర్శా నిపతంతః సమాహితాః |
రాక్షసాన్ ద్రావయామాసుర్వజ్రాణీవ మహాగిరీన్ || 6.89.4 ||

విభీషణస్యానుచరాస్తేఽపి శూలాసిపట్టిశైః |
చిచ్ఛిదుః సమరే వీరాన్ రాక్షసాన్ రాక్షసోత్తమాః || 6.89.5 ||

రాక్షసైస్తైః పరివృతః స తదా తు విభీషణః |
బభౌ మధ్యే ప్రధృష్టానాం కలభానామివ ద్విపః || 6.89.6 ||

తతః సంచోదమానో వై హరీన్ రక్షోవధప్రియాన్ |
ఉవాచ వచనం కాలే కాలజ్ఞో రక్షసాం వరః || 6.89.7 ||

ఏకోఽయం రాక్షసేంద్రస్య పరాయణమవస్థితః |
ఏతచ్ఛేషం బలం తస్య కిం తిష్ఠత హరీశ్వరాః || 6.89.8 ||

అస్మింశ్చ నిహతే పాపే రాక్షసే రణమూర్ధని |
రావణం వర్జయిత్వా తు శేషమస్య బలం హతం || 6.89.9 ||

ప్రహస్తో నిహతో వీరో నికుంభశ్చ మహాబలః |
కుంభకర్ణశ్చ కుంభశ్చ ధూమ్రాక్షశ్చ నిశాచరః || 6.89.10 ||

జంబుమాలీ మహామాలీ తీక్షణేగోఽశనిప్రభః |
సుప్తఘ్నో యజ్ఞకోపశ్చ వజ్రదంష్ట్రశ్చ రాక్షసః || 6.89.11 ||

సంహ్రాదీ వికటోఽరిఘ్నుస్తపనో మంద ఏవ చ |
ప్రఘాసః ప్రఘసశ్చైవ ప్రజంఘో జంఘ ఏవ చ || 6.89.12 ||

అగ్నికేతుశ్చ దుర్ధర్షో రశ్మికేతుశ్చ వీర్యవాన్ |
విద్యుజ్జిహ్వో ద్విజిహ్వశ్చ సూర్యశత్రుశ్చ రాక్షసః || 6.89.13 ||

అకంపనః సుపార్శ్వశ్చ చక్రమాలీ చ రాక్షసః |
కంపనః సత్త్వవంతౌ తౌ దేవాంతకనరాంతకౌ || 6.89.14 ||

ఏతాన్ నిహత్యాతిబలాన్ బహలాన్ రాక్షససత్తమాన్ |
బాహుభ్యాం సాగరం తీర్త్వా లంఘ్యతాం గోష్పదం లఘు || 6.89.15 ||

ఏతావదేవ శేషం వో జేతవ్యమితి వానరాః |
హతాః సర్వే సమాగమ్య రాక్షసా బలదర్పితాః || 6.89.16 ||

అయుక్తం నిధనం కర్తుం పుత్రస్య జనితుర్మమ |
ఘృణామపాస్య రామార్థే నిహన్యాం భ్రాతురాత్మజం || 6.89.17 ||

హంతుకామస్య మే బాష్పం చక్షుశ్చైవ నిరుధ్యతి |
తమేవైష మహాబాహుర్లక్ష్మణః శమయిష్యతి || 6.89.18 ||

వానరా ఘ్నత సంభూయ భృత్యానస్య సమీపగాన్ |
ఇతి తేనాతియశసా రాక్షసేనాభిచోదితాః || 6.89.19 ||

వానరేంద్రా జహృషిరే లాంగూలాని చ వివ్యధుః |
తతస్తు కపిశార్దూలాః క్షేడంతశ్చ పునః పునః |
ముముచుర్వివిధాన్ నాదాన్ మేఘాన్ దృష్ట్వేవ బర్హిణః || 6.89.20 ||

జాంబవానపి తైః సర్వైః స్వయూధ్యైరభిసంవృతః |
తేఽశ్మభిస్తాడయామాసుర్నఖైర్దంతైశ్చ రాక్షసాన్ || 6.89.21 ||

నిఘ్నంతమృక్షాధిపతిం రాక్షసాస్తే మహాబలాః |
పరివవృర్భయం త్యక్త్వా తమనేకవిధాయుధాః || 6.89.22 ||

శరైః పరశుభిస్తీక్ష్ణైః పట్టిశైర్యష్టితోమరైః |
జాంబవంతం మృధే జఘ్నుర్నిఘ్నంతం రాక్షసీం చమూం || 6.89.23 ||

స సంప్రహారస్తుములః సంజజ్ఞే కపిరక్షసాం |
దేవాసురాణాం క్రుద్ధానాం యథా భీమో మహాస్వనః || 6.89.24 ||

హనూమానపి సంక్రుద్ధః సాలముత్పాట్య పర్వతాత్ |
స లక్ష్మణం స్వయం పృష్ఠాదవరోప్య మహామనాః || 6.89.25 ||

రక్షసాం కదనం చక్రే దురాసాదః సహస్రశః |
స దత్త్వా తుములం యుద్ధం పితృవ్యస్యేంద్రజిద్ బలీ || 6.89.26 ||

లక్ష్మణం పరవీరఘ్నః పునరేవాభ్యధావత |
తౌ ప్రయుద్ధౌ తదా వీరౌ మృధే లక్ష్మణరాక్షసౌ || 6.89.27 ||

శరౌఘానభివర్షంతౌ జఘ్నుతుస్తౌ పరస్పరం |
అభీక్షమంతర్దధతుః శరజాలైర్మహాబలౌ || 6.89.28 ||

చంద్రాదిత్యావివోష్ణాంతే యథా మేఘైస్తరస్వినౌ |
నహ్యదానం న సంధానం ధనుషో వా పరిగ్రహః || 6.89.29 ||

న విప్రమోక్షో బాణానాం న వికర్షో న విగ్రహః |
న ముష్టిప్రతిసంధానం న లక్ష్మప్రతిపాదనం || 6.89.30 ||

అదృశ్యత తయోస్తత్ర యుధ్యతోః పాణిలాఘవాత్ |
చాపవేగప్రయుక్తైశ్చ బాణజాలైః సమంతతః || 6.89.31 ||

అంతరిక్షేఽభిసంపన్నే న రూపాణి చకాశిరే |
లక్ష్మణో రావణిం ప్రాప్య రావణిశ్చాపి లక్ష్మణం || 6.89.32 ||

అవ్యవస్థా భవత్యుగ్రా తాభ్యామనోన్యవిగ్రహే |
తాభ్యాముభాభ్యాం తరసా ప్రసృష్టైర్విశిఖైః శితైః || 6.89.33 ||

నిరంతరమివాకాశం బభూవ తమసా వృతం |
తైః పతద్భిశ్చ బహుభిస్తయోః శరశతైః శితైః || 6.89.34 ||

దిశశ్చ ప్రదిశశ్చైవ బభూవుః శరసంకులాః |
తమసా పిహితం సర్వమాసీత్ ప్రతిభయం మహాత్ || 6.89.35 ||

అస్తం గతే సహస్రాంశౌ సంవృతే తమసా చ వై |
రుధిరౌఘా మహానద్యః ప్రావర్తంత సహస్రశః || 6.89.36 ||

క్రవ్యాదా దారుణా వాగ్భిశ్చిక్షిపుర్భీమనిఃస్వనాన్ |
న తదానీం వవౌ వాయుర్న చ జజ్వాల పావకః || 6.89.37 ||

స్వస్త్వస్తు లోకేభ్య ఇతి జజల్పుస్తే మహర్షయః |
సంపేతుశ్చాత్ర సంతప్తా గంధర్వాః సహ చారణైః || 6.89.38 ||

అథ రాక్షససింహస్య కృష్ణాన్ కనకభూషణాన్ |
శరైశ్చతుర్భిః సౌమిత్రిర్వివ్యాధ చతురో హయాన్ || 6.89.39 ||

తతోఽపరేణ భల్లేన పీతేన నిశితేన చ |
సంపూర్ణాయతముక్తేన సుపత్రేణ సువర్చసా || 6.89.40 ||

మహేంద్రాశనికల్పేన సూతస్య విచరిష్యతః |
స తేన బాణాశనినా తలశబ్దానునాదినా || 6.89.41 ||

లాఘవాద్ రాఘవః శ్రీమాఞ్శిరః కాయాదపాహరత్ |
స యంతరి మహాతేజా హతే మందోదరీసుతః || 6.89.42 ||

స్వయం సారథ్యమకరోత్ పునశ్చ ధనురస్పృశత్ |
తదద్భుతమభూత్ తత్ర సారథ్యం పశ్యతాం యుధి || 6.89.43 ||

హయేషు వ్యగ్రహస్తం తం వివ్యాధ నిశితైః శరైః |
ధనుష్యథ పునర్వ్యగ్రం హయేషు ముముచే శరాన్ || 6.89.44 ||

ఛిద్రేషు తేషు బాణౌఘైర్విచరంతమభీతవత్ |
అర్దయామాస సమరే సౌమిత్రిః శీఘ్రకృత్తమః || 6.89.45 ||

నిహతం సారథిం దృష్ట్వా సమరే రావణాత్మజః |
ప్రజహౌ సమరోద్ధర్షం విషణ్ణః స బభూవ హా || 6.89.46 ||

విషణ్ణవదనం దృష్ట్వా రాక్షసం హరియూథపాః |
తతః పరమసంహృష్టా లక్ష్మణం చాభ్యపూజయన్ || 6.89.47 ||

తతః ప్రమాథీ రభసః శరభో గంధమాదనః |
అమృష్యమాణాశ్చత్వారశ్చక్రుర్వేగం హరీశ్వరాః || 6.89.48 ||

తే చాస్య హయముఖ్యేషు తూర్ణముత్పత్య వానరాః |
చతుర్షు సుమహావీర్యా నిపేతుర్భీమవిక్రమాః || 6.89.49 ||

తేషామధిష్ఠితానాం తైర్వానరైః పర్వతోపమైః |
ముఖేభ్యో రుధిరం వ్యక్తం హయానాం సమవర్తత || 6.89.50 ||

తే హయా మథితా భగ్నా వ్యసవో ధరణీం గతాః |
తే నిహత్య హయాంస్తస్య ప్రమథ్య చ మహారథం |
పునరుత్పత్య వేగేన తస్థుర్లక్ష్మణపార్శ్వతః || 6.89.51 ||

స హతాశ్వాదవప్లుత్య రథాన్మథితసారథిః |
శరవర్షేణ సౌమిత్రిమభ్యధావత రావణిః || 6.89.52 ||

తతో మహేంద్రప్రతిమః స లక్ష్మణః
పదాతినం తం నిహతైర్హయోత్తమైః |
సృజంతమాజౌ నిశితాంఛరోత్తమాన్
భృశం తదా బాణగణైర్వ్యదారయత్ || 6.89.53 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోననవతితమః సర్గః ||